

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 28ης Φεβρουαρίου 1991 *

Στην υπόθεση T-124/89,

Eberhard Kormeier, υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Everberg (Βελγίου), εκπροσωπούμενος από τον Marcel Slusny, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Ernest Arendt, 4, avenue Marie Thérèse,

προσφεύγων,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Sean van Raerenbusch, μέλος της νομικής υπηρεσίας της, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Guido Berardis, μέλος της νομικής υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να ακυρωθεί η απόφαση της Επιτροπής, της 11ης Νοεμβρίου 1988, περί κρατήσεως από τις αποδοχές του προσφεύγοντος των ποσών που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως ως επίδομα συντηρουμένου τέκνου και να καταδικαστεί η Επιτροπή να επιστρέψει στον προσφεύγοντα τα ήδη παρακρατηθέντα ποσά, προσαυξημένα με τόκους υπερημερίας,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. P. Briët, Πρόεδρο, H. Kirschner και J. Biancarelli, δικαστές,

γραμματέας: B. Pastor, υπάλληλος διοικήσεως

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 11ης Οκτωβρίου 1990,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

- 1 Προσληφθείς το 1960, ο προσφεύγων υπηρετούσε κατά τον χρόνο των συναφών πραγματικών περιστατικών ως κύριος βοηθητικός υπάλληλος στον βαθμό Β 1, όγδοο κλιμάκιο, στο γραφείο του Μ. Narjes, αντιπροέδρου της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- 2 Μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 1986, ο προσφεύγων εισέπραττε για τα τρία τέκνα του επίδομα συντηρουμένου τέκνου και σχολικό επίδομα, όπως προβλέπουν τα άρθρα 2 και 3 αντίστοιχα του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής: Κανονισμός). Στις 3 Οκτωβρίου 1986, το τμήμα « Διοικητικά και οικονομικά δικαιώματα » της Γενικής Διευθύνσεως Προσωπικού και Διοικήσεως της Επιτροπής (ΙΧ Β 1) τον ειδοποίησε ότι από 1ης Νοεμβρίου 1986 έπαινε να έχει το δικαίωμα λήψεως επιδόματος για τον γεννηθέντα στις 18 Οκτωβρίου 1960 υιό του Michael.
- 3 Με έγγραφο της 15ης Οκτωβρίου 1986, ο προσφεύγων γνωστοποίησε τη λήψη της ανωτέρω κοινοποίησεως. Αφού προσέθετε ότι από 1ης Δεκεμβρίου 1986 έπαινε να έχει δικαίωμα λήψεως των επιδομάτων αυτών και για τον γεννηθέντα στις 25 Νοεμβρίου 1960 υιό του Dirk, ζήτησε να επωφεληθεί της φορολογικής μειώσεως λόγω συντηρουμένου τέκνου, όπως προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) 260/68 του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 1968, περί καθορισμού των όρων και της διαδικασίας επιβολής του φόρου του θεσπισθέντος υπέρ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/001, σ. 115). Με έγγραφο της 18ης Νοεμβρίου 1986, η διοίκηση του γνωστοποίησε ότι στο αίτημά του επρόκειτο να δοθεί θετική απάντηση ως προς τον υιό του Michael από 1ης Νοεμβρίου 1986 και ως προς τον υιό του Dirk από 1ης Δεκεμβρίου 1986.
- 4 Η διοίκηση συνέχισε εσφαλμένα να καταβάλλει στον προσφεύγοντα και μετά την 1η Δεκεμβρίου 1986 το επίδομα συντηρουμένου τέκνου για τον υιό του προσφεύγοντος Dirk. Από τη στιγμή που περιήλθε σε γνώση της τούτο, η Επιτροπή έλαβε την απόφαση — η οποία κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα με έγγραφο της 11ης Νοεμβρίου 1988 — να αναλάβει τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά συνολικού ύψους 238 649 βελγικών φράγκων (BFR), προβαίνοντας σε κρατήσεις ύψους 13 649 BFR επί των αποδοχών του προσφεύγοντος για τον Δεκέμβριο του 1988 και 15 000 BFR για τους επόμενους μήνες μέχρι και τον Μάρτιο του 1990.

- 5 Με έγγραφο της 23ης Νοεμβρίου 1988 που πρωτοκολλήθηκε στις 28 Νοεμβρίου 1988, ο προσφεύγων υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του Κανονισμού, διοικητική ένσταση. Η Επιτροπή αέρισε την εν λόγω ένσταση στις 22 Μαρτίου 1989. Η εν λόγω απόφαση περιήλθε σε γνώση του προσφεύγοντος στις 11 Απριλίου 1989.
- 6 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 10 Ιουλίου 1989, ο προσφεύγων άσκησε την παρούσα προσφυγή.
- 7 Μετά την κατάθεση του υπομνήματος αντικρούσεως, το Δικαστήριο παρέπεμψε με Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1989 την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14 της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1988, περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- 8 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.
- 9 Η προφορική διαδικασία διεξήχθη στις 11 Οκτωβρίου 1990. Οι εκπρόσωποι των διαδίκων ανέπτυξαν προφορικά τις προτάσεις τους και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου.
- 10 Ο προσφεύγων ζητεί από το Πρωτοδικείο:
 - 1) να κηρύξει άκυρη και χωρίς έννομο αποτέλεσμα την απόφαση της Επιτροπής της 11ης Νοεμβρίου 1988·
 - 2) να υποχρεώσει την αντίδικο να επιστρέψει στον προσφεύγοντα όλα τα ποσά τα οποία του έχει ήδη παρακρατήσει·
 - 3) να υποχρεώσει την αντίδικο να καταβάλει στον προσφεύγοντα τόκους με επιτόκιο 8 % επί των εν λόγω ποσών και τούτο από την ημερομηνία μείσεως των αποδοχών που καταβλήθηκαν στον προσφεύγοντα·

4) να καταδικάσει την αντίδικο στα δικαστικά έξοδα.

11 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

1) να απορρίψει την προσφυγή·

2) να αποφασίσει κατά νόμον επί των δικαστικών εξόδων.

Επί της ουσίας

- 12 Προς στήριξη της προσφυγής του, ο προσφεύγων επικαλείται ένα μόνο λόγο, αρυόμενος από τη μη τήρηση του άρθρου 85 του Κανονισμού, στο οποίο στηρίζεται η προσβαλλόμενη απόφαση. Επικαλούμενος ιδίως την απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Οκτωβρίου 1979, 142/78, Berghmans κατά Επιτροπής (Rec. 1979, σ. 3125), υποστηρίζει ότι η διάταξη αυτή, η οποία θέτει ως αρχή την επιστροφή κάθε ποσού που εισπράχθηκε αχρεωστήτως, δεν εφαρμόζεται εφόσον ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος δεν μπόρεσε να συνειδητοποιήσει ότι πρόκειται περί πλάνης. Συναφώς, ισχυρίζεται ότι τον Ιανουάριο του 1987 και αφού διαπίστωσε ότι στα εκκαθαριστικά σημειώματα των αποδοχών του υπήρχαν συχνές τροποποιήσεις, είχε τηλεφωνική επικοινωνία με υπάλληλο διαχειριζόμενο το ζήτημα των αποδοχών προς τον οποίο απέστειλε φωτοτυπία του εκκαθαριστικού σημειώματος του μηνός Ιανουαρίου 1987, συνοδευόμενο από σημείωμα όπου αναφερόταν ότι ο προσφεύγων δεν αντιλαμβανόταν πλέον το νόημα των εν λόγω εκκαθαριστικών σημειωμάτων και ευχόταν για το μέλλον μεγαλύτερη σύμπνοια μεταξύ τους.
- 13 Αναφερόμενος ειδικότερα στις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 27ης Ιουνίου 1973, 71/72, Kuhl κατά Συμβουλίου (Rec. 1973, σ. 705), της 11ης Ιουλίου 1979, 252/78, Broe κατά Επιτροπής (Rec. 1979, σ. 2393), και της 17ης Ιανουαρίου 1989, 310/87, Stempels κατά Επιτροπής (Συλλογή 1989, σ. 43), ο προσφεύγων υπενθυμίζει ότι, για να προσδιοριστεί αν συντρέχει περίπτωση πλάνης που δεν μπορούσε να διαφύγει της προσοχής υπαλλήλου που επιδεικνύει συνήθη επιμέλεια, πρέπει να ληφθεί υπόψη όχι μόνον ο βαθμός του ενδιαφερομένου υπαλλήλου αλλά και η ικανότητά του να προβαίνει στις αναγκαίες εξακριβώσεις. Υπογραμμίζει ότι δεν μπορεί να του αντιταχθεί η απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 1989 στην προαναφερθείσα υπόθεση 310/87, Stempels, με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι σφάλμα που διέπραξε η διοίκηση και αφορά τις αποδοχές δεν μπορεί να διαφεύγει της προσοχής του προσφεύγοντος. Συγκεκριμένα, υπογραμμίζει ότι, σε αντίθεση προς τον υπάλληλο που επρόκειτο στην περίπτωση εκείνη, ο προσφεύγων δεν διαθέτει ειδικές γνώσεις επί οικονομικών θεμάτων. Τέλος, προσθέτει ότι, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1979 στην προαναφερθείσα υπόθεση 142/78, Berghmans, και της 30ής Μαΐου 1973, 36/72, Meganck κατά Επιτροπής, (Rec. 1973, σ. 527), πρέπει, κατά περι-

πτωση, να λαμβάνεται υπόψη η καλή πίστη του ενδιαφερομένου υπαλλήλου που μπορεί να διατηρεί τα καταβληθέντα ποσά, την επιστροφή των οποίων σε παρόμοια περίπτωση η διοίκηση δεν νομιμοποιείται πλέον να ζητεί.

- 14 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ο προσφεύγων έλαβε γνώση της αντικανονικότητας της καταβολής των ποσών ή τουλάχιστον ότι ήταν τόσο προφανής ώστε δεν μπορούσε να μην είχε λάβει γνώση. Ειδικότερα, παρατηρεί ότι το ύψος του επιδόματος συντηρουμένου τέκνου καθορίζεται με κανονισμό του Συμβουλίου, στο πλαίσιο της ετήσιας αναπροσαρμογής των αποδοχών των υπαλλήλων, και ότι οι συναφείς διατάξεις, δημοσιευόμενες στην Επίσημη Εφημερίδα, αποστέλλονται προσωπικά σε κάθε υπάλληλο στη μητρική του γλώσσα. Επειδή ο προσφεύγων γνώριζε ότι είχε δικαίωμα να λαμβάνει ένα και μόνο επίδομα συντηρουμένου τέκνου, η απλή ανάγνωση των εν λόγω εκκαθαριστικών σημειωμάτων των αποδοχών του θα έπρεπε να του επιτρέψει, λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τον βαθμό και την αρχαιότητά του, να αντιλαμβάνεται τις μεταβολές των ποσών που του κατεβάλλοντο ως επίδομα και την αντικανονικότητα που τα διείπε.
- 15 Ενόψει της αμφισβήτησεως αυτής, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 85 του κανονισμού ορίζει ότι « κάθε ποσό που ελήφθη αχρεωστήτως αναζητείται αν ο λαβών εγνώριζε την αντικανονικότητα της καταβολής ή αν η αντικανονικότητα ήταν τόσο εμφανής ώστε δεν ηδύνατο να την αγνοεί ».
- 16 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι, όπως προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας που προσκόμισε ο προσφεύγων, ιδίως από το σημείωμα που του απεστάλη στις 3 Οκτωβρίου 1986 από το τμήμα « Διοικητικά και οικονομικά δικαιώματα » και από το σημείωμα που ο ίδιος απηύθυνε σε απάντηση του ανωτέρω σημειώματος του τμήματος στις 15 Οκτωβρίου 1986, δεν μπορούσε να αγνοεί ότι έπαυσε πλέον να δικαιούται από την 1η Νοεμβρίου και 1η Δεκεμβρίου 1986 αντίστοιχα επίδομα συντηρουμένου τέκνου για τα τέκνα του Michael και Dirk.
- 17 Το Πρωτοδικείο υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων δεν αμφισβήτησε τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου οι διατάξεις περί περιοδικής αναπροσαρμογής του ύψους του επιδόματος συντηρουμένου τέκνου, που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα, κοινοποιούνται προσωπικά σε κάθε υπάλληλο στη

μητρική του γλώσσα. Επιπλέον, όπως προκύπτει από την εξέταση των εκκαθαριστικών σημειωμάτων των αποδοχών που συμπεριελήφθησαν στη δικογραφία από τον προσφεύγοντα, παρατίθενται με σαφήνεια τα ποσά που καταβλήθηκαν ως επίδομα συντηρουμένου τέκνου. Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι οι εν λόγω περιστάσεις είναι επαρκείς για να αποδείξουν ότι ο προσφεύγων, ο οποίος είχε ενημερωθεί για το ακριβές ύψος του επιδίκου επιδόματος και η ιδιότητα του οποίου ως υπαλλήλου επιδεικνύοντος συνήθη επιμέλεια δεν αμφισβητείται με κανένα έγγραφο της δικογραφίας, δεν μπορούσε να αγνοεί τον αντικανονικό χαρακτήρα λόγω του αχρεωστήτου της καταβολής των ποσών.

18 Εξάλλου, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσες αποφάσεις της 27ης Ιουνίου 1973, Kuhl, και της 11ης Ιουλίου 1979, Broe, καθώς και της 17ης Ιανουαρίου 1989, Stempels), πρέπει σε κάθε περίπτωση να λαμβάνεται υπόψη η ικανότητα του ενδιαφερομένου υπαλλήλου να προβαίνει στις αναγκαίες εξακριβώσεις. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, αν ληφθούν υπόψη η φύση των καθηκόντων του προσφεύγοντος, η μακρά σταδιοδρομία του στην Επιτροπή και το περιεχόμενο των εκθέσεων κρίσεώς του που προσκομίστηκαν με τη δικογραφία, δεν υπάρχει αμφιβολία επί του ότι ο προσφεύγων ήταν απόλυτα ικανός όχι μόνο να διαπιστώσει την ουσιώδη διαφορά μεταξύ των εισπραχθέντων ως επίδομα συντηρουμένου τέκνου ποσών και εκείνων που δικαιούνταν, αλλ' επίσης να προβαίνει σε εξακρίβωση, ικανή να του δώσει απάντηση μη επιδεχόμενη οποιαδήποτε αμφισβήτηση.

19 Το Πρωτοδικείο θεωρεί περαιτέρω ότι η τηλεφωνική επικοινωνία που ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι είχε με την Επιτροπή, χωρίς να αμφισβητείται από την τελευταία, και συγκεκριμένα με υπάλληλο υπεύθυνο για τη διαχείριση των αποδοχών στην Επιτροπή, καθώς και η αποστολή φωτοτυπίας του εκκαθαριστικού σημειώματος αποδοχών του για τον μήνα Ιανουάριο του 1987, συνοδευόμενη από σημείωμα στο οποίο αναφερόταν ότι θεωρούσε ακατανόητα τα εκκαθαριστικά σημειώματα αποδοχών του, επιβεβαιώνουν μάλλον την άποψη ότι ήταν σε θέση να εντοπίσει κάποια ανακρίβεια στα εν λόγω σημειώματα. Εν πάση περιπτώσει, παρόμοια συμπεριφορά δεν μπορεί να αποτελέσει απόδειξη της καλής πίστεως που επικαλείται ο προσφεύγων, τη στιγμή κατά την οποία το εν λόγω σημείωμα δεν έκανε καμιά νύξη για τις συνδεδεμένες προς τον υπολογισμό του επιδόματος συντηρουμένου τέκνου δυσχέρειες, επιπλέον δε ο προσφεύγων δεν απέδειξε, αλλ' ούτε καν ισχυρίστηκε, ότι η διοίκηση, σε απάντηση του διαβήματός του, ενήργησε παρέχοντάς του εξηγήσεις κατά τρόπο ώστε να διαλύσει τις αμφιβολίες του επί της ανακρίβειας των εκκαθαριστικών σημειωμάτων των αποδοχών του.

20 Από το σύνολο των προηγούμενων σκέψεων προκύπτει ότι η προσφυγή είναι απορριπτέα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 21 Κατά το άρθρο 69 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, εφαρμοζόμενο *mutatis mutandis* κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υποβλήθηκε σχετικό αίτημα.

Σύμφωνα όμως με το άρθρο 70 του Κανονισμού Διαδικασίας, προκειμένου περί προσφυγών υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τα όργανα φέρουν τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του.**

Briët

Kirschner

Biancarelli

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 28 Φεβρουαρίου 1991.

Ο Γραμματέας
H. Jung

Ο Πρόεδρος
C. P. Briët